

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
MARIBOR**

Vinarska ulica 14, 2000 Maribor

tel.: (02) 228 49 00, fax: (02) 251 94 82

E-pošta: info@kmetijski-zavod.si,

<http://www.kmetijski-zavod.si/>

Datum: 21.3.2019

Priprava tal za spomladanske setve

Vremenske razmere v zimskem času do sedaj nakazujejo, da bo letos potrebno zelo strokovno ravnati z obstoječo talno vlago, saj smo imeli zelo malo padavin iz naslova snežne odeje. Tudi skupna količina padavin v obdobju od januarja do sredine marca je precej manjša v primerjavi z večletnim povprečjem, podobno pa se letos dogaja tudi v obdobju rasti ozimnih posevkov (med oktobrom in marcom). V istem času pa opazamo tudi pojav močnejših vetrov, ki še dodatno izsušijo površinski sloj tal. Ker je ta čas večinoma obdobje mirovanja, oziroma obdobje počasne rasti vegetacije, večjih težav s posledicami suše do sedaj na žitih nismo opazili, imeli pa smo nekaj težav pri dognojevanju posevkov z dušikom, saj je izkoristek potrošenih dušičnih mineralnih gnojil manjši zaradi izgub v ozračje, če gnojila niso bila zadelana v tla s česali. Zaradi tega lahko pričakujemo manjše število produktivnih bili (bili s primerno razvitim klasom) in posledično nižji pridelek, posebej če bo hitro, zaradi višjih temperatur nastopilo obdobje bilčenja pri posevkih žit, oziroma obdobje formiranja cvetnih brstov na posevkih oljne ogrščice.

Ker je pred pridelovalci obdobje spomladanske setve, priporočamo, da na obdelanih tleh čim prej poravnate površine z vlačo ali predsetvenikom, saj s tem zmanjšamo površino izhlapevanja vode iz tal. Če boste setev opravljali pozneje v aprilu ali maju v vmesnem času opravimo eno ali več površinskih prehodov s predsetvenikom. Ta agrotehnični ukrep imenujemo »slepa setev« in sodi med metode varstva rastlin pred pleveli z nizkim tveganjem, ki ga je pri evidencah za uporabo FFS potrebno vpisati kot ukrep varstva rastlin. Ravnanje brazd s ciljem zadrževanja zimske vlage priporočamo tudi za setev posevkov trav in detelj, ki jo bomo opravili čim prej v aprilu, kot tudi za setev posevkov soje, sončnic in koruze, ki jih bomo, odvisno od vremenskih in talnih razmer sejali v drugi polovici aprila in začetku maja ter za setev oljnih buč, krmnega sirka, posevkov ajde in prosa kot glavnih posevkov, ki jih bomo zaradi višjih zahtev po toploti sejali v maju ali začetku junija.

Med prvimi posevki, ki jih spomladi sejemo, oziroma sadimo, razen jarih žit uvrščamo krmni grah, krmni ali jedilni bob, lan in riček, nekoliko pozneje, vendar pa še v marcu, oziroma v začetku aprila setev sladkorne in rdeče pese ter sajenje krompirja.

Sajenje primerno nakaljenega krompirja priporočamo, ko se temperature tal na globini 10 cm ogrejejo na 7⁰C, lana in rička, ko so temperature površinskega sloja tal nad 5⁰C, krmnega graha in boba do globine 5 cm nad 4-5⁰C, za setev sladkorne, krmne in rdeče pese pa do globine 5 cm med 8-10⁰C. Mlade rastlinice navedenih kultur prenašajo nizke temperature od -3 do -4⁰C brez propadanja, razen krompirja, ki pomrzne že pri -1⁰C, gomolji pa potem poženejo nove kalčke.

Pred setvijo opravimo osnovno gnojenje in opravimo setev, oziroma sajenje. Tla s predsetvenikom pripravimo do globine setve, oziroma sajenja, za sajenje krompirja do globine 10 cm. Pri tem zadelamo gnojila v tla. Apnenje neposredno pred setvijo posevkov, oziroma sajenjem krompirja odsvetujemo, podobno kot gnojenje s svežim hlevskim gnojem, ker

obstaja možnost, da bomo pridelali krastav krompir. Apnenje z zelo nizkimi odmerki apna je smiselno, če so pH vrednosti izjemo nizke pred setvijo krmnega graha in krmnega boba, saj se v zelo kisli reakciji na koreninah ne bodo razvijale nitratne bakterije, ki vežejo dušik iz zraka. Apnenje, če je na njivah potrebno (izmerjena nizka pH vrednost) z večjimi odmerki apna opravimo po pravilu pridelkov, pred setvijo naslednjih posevkov. Potrebe po hranilih so pri zgodnjem krompirju 100-140 kg/ha N, 80 kg/ha P₂O₅ in 200 kg/ha K₂O, pri srednje poznih in poznih sortah krompirja (za ozimnico) pa 170-200 kg/ha N. Zgodnji krompir sadimo na medvrstno razdaljo 65-70 cm in razdaljo v vrsti med 30-32 cm, poznejše sorte pa, zaradi obilnejšega pridelka na medvrstno razdaljo 70-75 cm in razdaljo v vrsti med 30-35 cm. Bob in krmni grah sejemo na globino 4-5 cm, količina semena pri bobu se giblje, odvisno od velikosti semena od 180-250 kg/ha, krmnega graha pa od 150-180 kg/ha. Za setev boba in krmnega graha pognojimo s 40-80 kg/ha N, 70-80 kg/ha P₂O₅ in 80-120 kg/ha K₂O. Riček posejemo še v marcu. Ker je seme zelo drobno, je potrebno tla primerno pripraviti za setev, seme pa posejati plitvo, do globine 1-2 cm. Za ha potrebujemo 6 kg/ha semena, pognojimo z 60 kg/ha N, 60-80 kg/ha P₂O₅ in 80-100 kg/ha K₂O. Pri ričku lahko računamo na rastno dobo od 90 do 110 dni, ter pridelek med 600 in 1000 kg/ha.

Setev lana opravimo v marcu, oziroma najpozneje v 1. tednu v aprilu. Za setev z žitno sejalnico potrebujemo med 100-160 kg/ha semena, setev pa opravimo plitko 1,5-2 cm, ker je seme lana drobno na zelo lahkih peščenih in prodnatih tleh pa do globine 3 cm. Pred setvijo posevkov lana tla pognojimo s 30-50 kg/ha N, ter 60-90 kg/ha P₂O₅ in enako količino K₂O. Dognojevanje z 30-50 kg/ha N opravimo pred cvetenjem, na višino pridelka pa zelo dobro vpliva tudi medvrstno prečesavanje.

Setev sladkorne, rdeče in krmne pese lahko opravimo, ko se temperatura na globino 5 cm dvigne nad nad 6⁰C. Pri prezgodnjih setvah sladkorne pese pri nizkih temperaturah, lahko propadejo komaj vznikle rastline zaradi mraza. Pri prepoznih setvah lahko pričakujemo zmanjšan pridelek, ki je običajno posledica težav zaradi suše in visokih temperatur, ko se pojavljajo izgube že nakopičenega sladkorja zaradi bolj intenzivnega dihanja. Pese sejemo na medvrstno razdaljo 45-50 cm, sejalnica in okopalniki morajo biti enako nastavljeni na isto medvrstno razdaljo. Priporočena razdalja v vrsti je med 15-18 cm, potreben sklop 85.000-95.000 rastlin/ha. Priporočena globina setve je 2-3 cm. Pred setvijo priporočamo, da je površina tal dobro poravnana, priporočamo pa tudi valjanje posevkov v primeru pomanjkanja vlage in pri konzervirajoči obdelavi tal.

Draga Zadavec univ. dipl. inž. kmet.
Specialistka za poljedelstvo